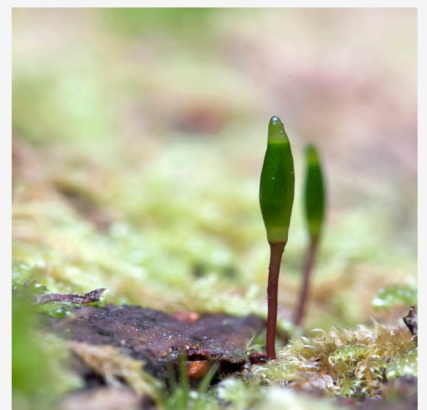

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Hornskogen

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220360 Hornskogen

Kommun: Flen

Områdets totala areal: 8,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Statligt (Fastighetsverket).

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9050 - Näringsrik granskog

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000 är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden för Europas mest värdefulla och hotade naturtyper och arter. I varje enskilt Natura 2000-område är syftet att prioriterade naturtyper och arter bevaras så att området på bästa sätt bidrar till gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Hornskogen är det prioriterade bevarandevärdet skogsnaturtypen näringsrik granskog.

Motivering: Hornskogen har mycket höga värden knutna till områdets skogar. I den näringsrika granskogen finns gamla träd, död ved och en rik biologisk mångfald knuten till kryptogamer och fåglar. Flera sällsynta eller rödlistade arter är noterade i området, exempelvis bombmurkla, luddicka och aspfjädermossa.

Prioriterade åtgärder: Området är föreslaget till naturreservat. Ett formellt områdesskydd skulle ge förutsättningar för att långsiktigt bevara områdets höga biologiska mångfald av arter och värdefulla strukturer.

Beskrivning av området

Hornskogen är den västra udden på Ådön – en ö belägen i västra Båven mellan Helgesta kyrka

och Skebokvarn. Hornskogen är en gammal, olikåldrig, grandominerad barrskog på isälvsediment. Den har tidigare betats men efter det att betet upphört har skogen fått utvecklas någorlunda fritt. En del gallringar har dock företagits i den östra delen. Skogen innehåller en hel del död ved, främst av gran men också tall och björk. Trots att skogsmarken är relativt flack finns stora variationer i markfuktighet och det finns såväl källdrag, sumpskogspartier, blockmarker och små bergspartier. Vid stränderna finns det ett stort bestånd av gamla aspar. Skogen är i huvudsak av örtrik typ och lågörter dominerar i lägre partier men det finns också fläckar med mycket blåbär. Svampfloran är mycket säregen och i området har vi en av länets pålitligaste växtplatser för bombmurkla.

Vad kan påverka negativt

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i eller i anslutning till området, som t.ex. avverkning eller förberedelser till avverkning, gallring, dikning, plantering eller markberedning. Skogsbruk i angränsande område kan ge kanteffekter som t ex stormfällningar och förändrat lokalklimat i Natura 2000-området.
- Åtgärder som kan förändra områdets hydrologi eller riskera att fragmentera skogsbestånden, t ex anläggning av vägar, skogsbilvägar, järnvägar, kraftledningsgator, dikning, skyddsdikning eller rensning av diken etc.
- Avlägsnande av död ved eller torrträd, vilket ger en minskning av viktiga substrat för lavar, svampar, insekter och mossor. Torrträd är även viktiga för många fåglar.
- All form av exploatering i eller i anslutning till området, t ex bebyggelse, master etc.
- Åtgärder som skadar marken och dess flora, t.ex. omfattande bökningar av vildsvin, grävning, schaktning, körning med tunga maskiner vid olämpligt väglag, anläggande av längre eller kortare upplag eller dumpning av avfall, jord, sten, grus foder etc.
- Förtätning av skogen. Om skogen blir för tät och sluten kan markfloran hotas av otillräckligt ljusinsläpp. Skogsbete eller försiktig utglesning av det yngre trädsiktet kan bidra till att behålla ett lagom ljusklimat.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området är föreslaget för reservatsbildning, hela Hornskogen bör då ingå i reservatet.

Skötsel: I huvudsak lämnas skogen till intern dynamik, där träd tillåts bli gamla och föryngring kan ske naturligt i luckor efter döda träd. En viss skötsel kan dock behövas för att bevara en hög biologisk mångfald knuten till den örtrika markfloran. Exempelvis kan skogsbete, gynnande av löv och försiktiga utglesningar av det yngre trädsiktet vara lämpliga åtgärder.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9050 - Näringsrik granskog**

Areal: 8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den örtrika granskogen på Ådön uppvisar en mosaik av olika växtsamhällen alltifrån blåbärsdominerade ytor och mossrika avsnitt till mattor med lågorter, källdrag med skuggföredragande annueller till sumpskogsfäckor med mycket skogsfräken. Granskogen innehåller närmare 150 arter kärlväxter. De vanligaste är vit- och blåsippa, piprör, skogsbräken, skogsfräken, ekorrbär, harsyra och skogsviol, fläckvis även blåbär. Det finns också några mindre vanliga växter, t.ex. stinksyska, vårärt och lungört – i källartade miljöer även gullpudra, källarv och springkorn. Svampfloran är unik med ovanliga arter, t.ex. de rödlistade arterna bombmurkla och svartnande kantarell samt flattoppad klubbsvamp, kamjordstjärna, kameleontskål, druvfingersvamp, stor aspticka och stubbrostnavling. Skogen är delvis grov och gammal och det har bildats en del död ved som nu ligger som vindfällen och lågor. Nedblåsta träd har ofta fått ligga kvar varför man i skogen har en viss kontinuitet av död ved.

Bevarandemål

Den näringsrika granskogen ska ligga på torr-blöt näringsrik mark, ofta av finsediment. Hydrologin ska vara naturlig och översilning ska kunna förekomma. Trädskikten ska domineras av gran. Skogen ska vara olikåldrig och ha ett stort inslag av äldre träd och död ved. Den näringsrika granskogen ska ha naturskogskaraktär och hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor och svampar. Fältskiktet ska vara utbrett och örtrikt med typiska arter som t.ex. blåsippa, strutbräken och vårärt. Typiska arter som t.ex. kranshakmossa, trådticka och svart taggsvamp, ska förekomma i området. Arealen näringsrik granskog ska vara minst 8 ha.

Bevarandeåtgärder

För att det örtrika fältskiktet ska bevaras är det viktigt att skogen inte blir alltför tät och sluten, skogsbete eller försiktig utglesning av det yngre trädskiktet kan vara lämpliga skötselåtgärder för att behålla tillräckligt ljusinsläpp till markfloran.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd: Örtfloran är väl utvecklad, skogstillståndet är relativt orört och de ovanliga arterna finns kvar i livskraftiga bestånd.

Dokumentation

Exempel på arter som har noterats i området

Kärlväxter:

Blåsippa (*Hepatica nobilis*)
Gullpudra (*Chrysosplenium alternifolium*)
Källarv (*Stellaria alsine*)
Lungört (*Pulmonaria obscura*)
Missne (*Calla palustris*)
Rankstarr (*Carex elongata*)
Sjöranunkel (*Ranunculus lingua*)
Springkorn (*Impatiens noli-tangere*)
Stinksyska (*Stachys sylvatica*)
Vårärt (*Lathyrus vernus*)

Svampar:

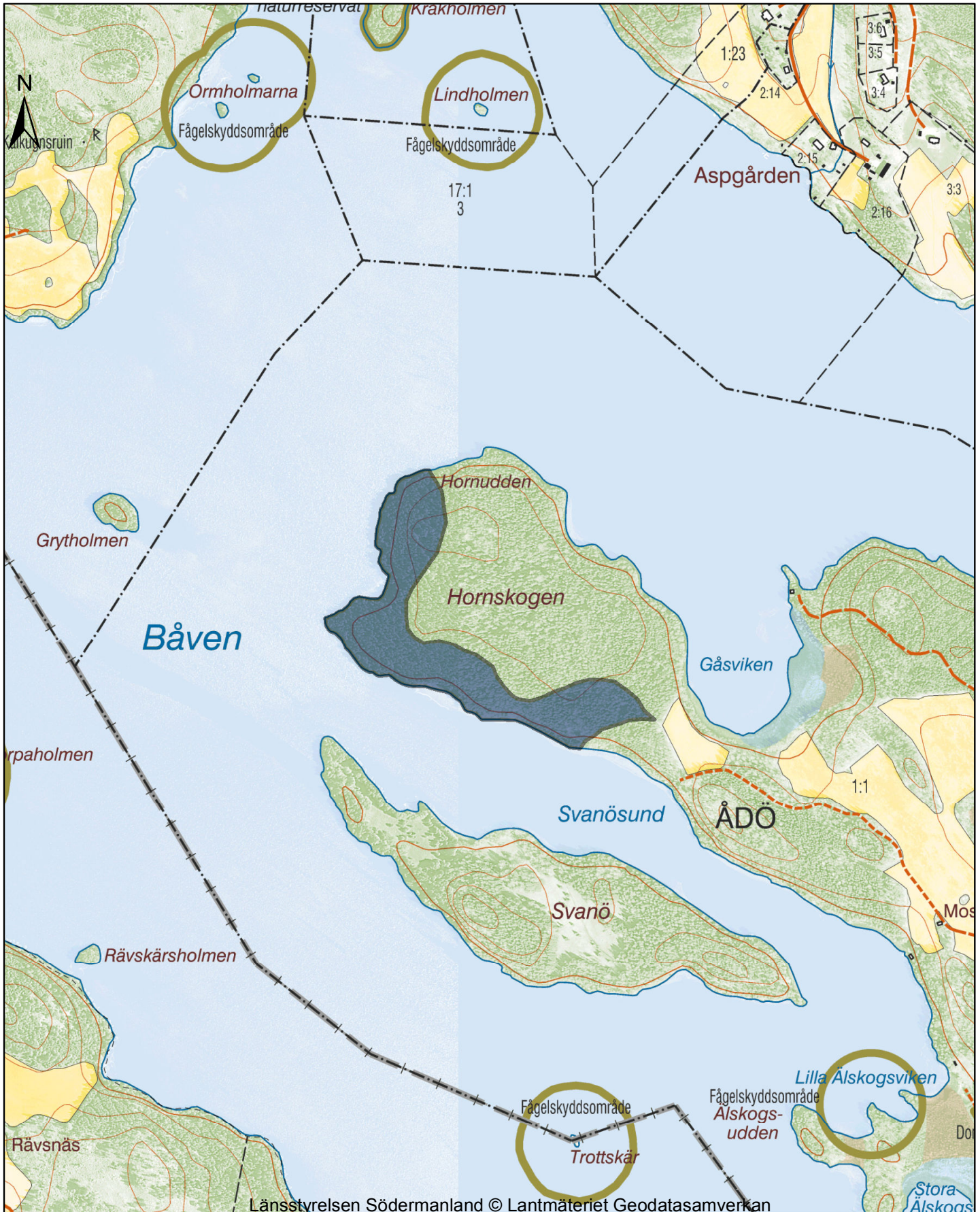
Bombmurkla (*Sarcosoma globosum*)
Druvfingersvamp (*Ramaria botrytis*)
Flattoppad klubbsvamp (*Clavariadelphus truncatus*)
Kameleontskål (*Caloscypha fulgens*)
Kamjordstjärna (*Geastrum pectinatum*)
Stor aspticka (*Phellinus populicola*)
Stubbrostnavling (*Xeromphalia campanella*)
Svartnande kantarell (*Cantharellus melanoxeros*)

Referenser

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område Hornskogen (SE0220360) Flens kommun, Södermanlands län. Dnr. 511-11275-2004.
Naturvårdsverket, 2004. Skyddsvärda statliga skogar. Svealand utom Dalarnas län, rapport 5341. Stockholm.

Inventeringar

Rydberg, H., 2001. Inventering av kärlväxtfloran i Hornskogen på Ådön. Opublicerad artförteckning. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

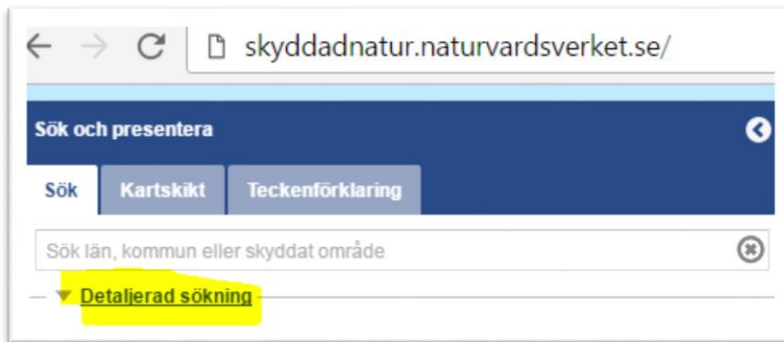

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

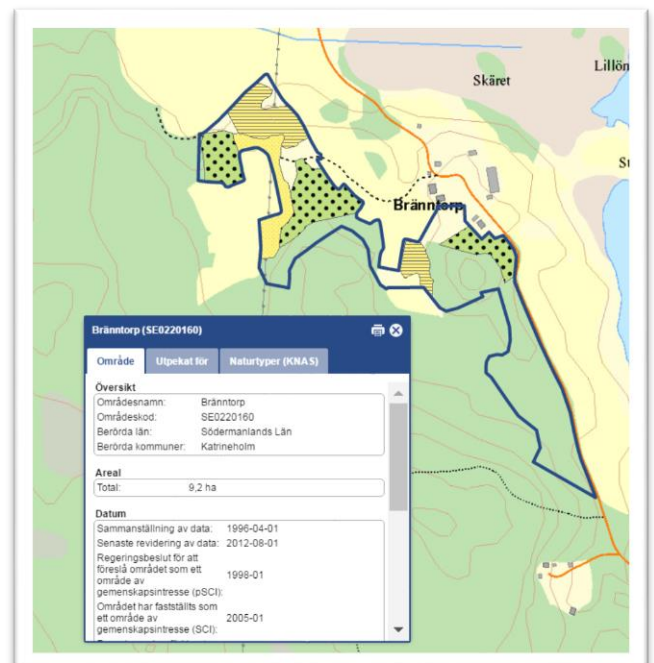
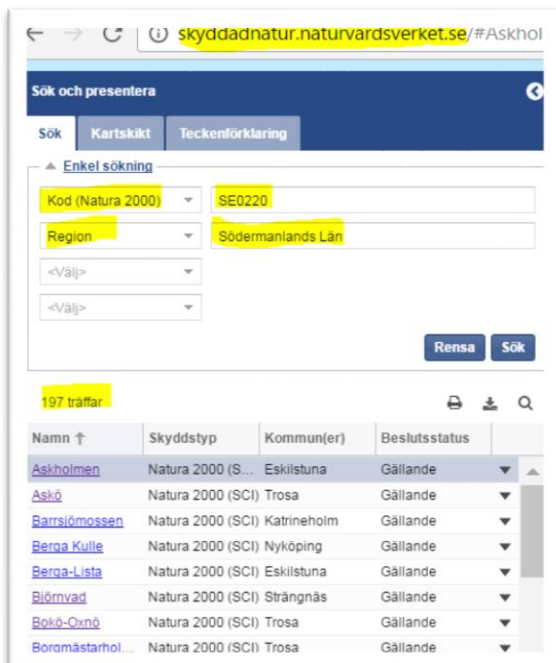
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

